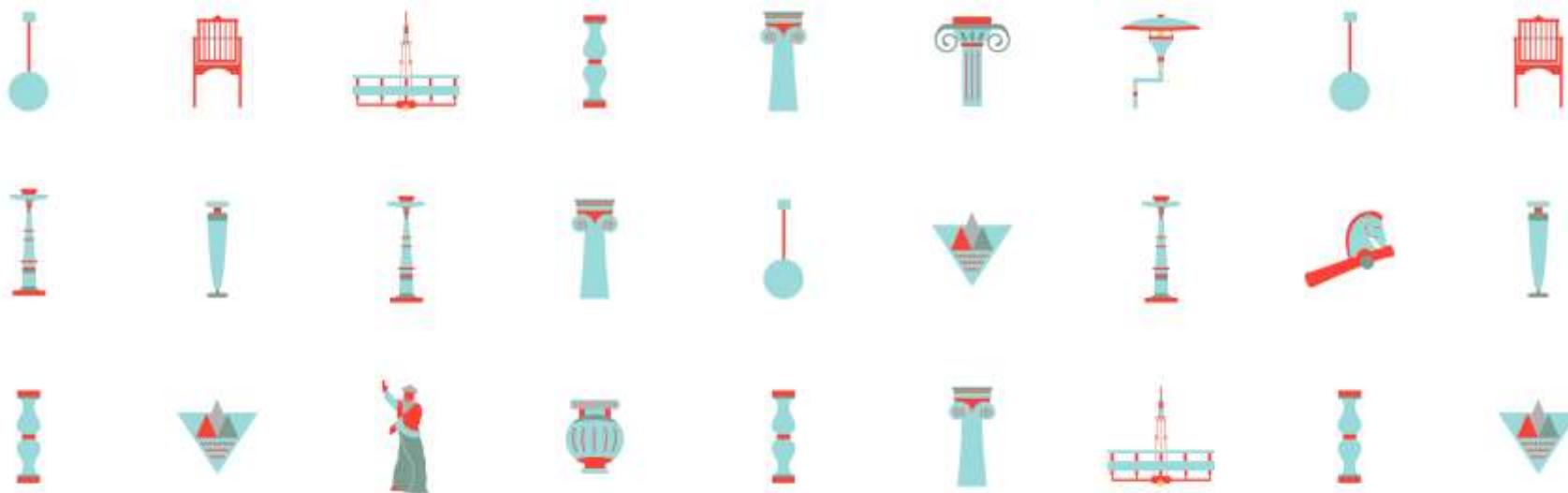

RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI

nova nacionalna strategija
predlog 16. 8. 2017

delovne skupine za preglede in dopolnitev

DELOVNA SKUPINA ZA PREGLED IN DOPOLNITEV NSRBP

2006 Nacionalna strategija za razvoj pismenosti

2007 Podlaga za pripravo akcijskih načrtov

2015 MIZŠ – imenovanje DS – 24 članov za

Vodja: dr. Sonja Pečjak, FF

2015-2017 pregled in dopolnitev NSRBP, javna razprava

- **podlaga vsem** drugim vrstam pismenosti
- NSRBP **strateški dokument** - določa prednostne **naloge** in **VI cilje** na področju pismenosti.
- **odgovornost države** (priprava, dopolnjevanje in udejanjanje strategije,
- **odgovornost vsakega posameznika.**

RAZLOGI ZA PREGLED IN DOPOLNITEV NSRBP

Pomemben del je **bralna kultura**: odnos (splet pojmovanj in vrednot) posameznika ter družbe do knjige in branja.

BP - **temelj** nadaljnjega **razvoja** slovenske države in **nacionalne identitete**.

- Zakoni s področja izobraževanja, kulture, drugi dokumenti ...
- Izsledki mednarodnih raziskav (PIRLS, PISA, PIAAC) ...

4. razred = 9;9 let

2011 SLO **530** točk

500 točk (mednarodno povprečje)

Trend naraščanja dosežkov:

2001 < 2006 < **2011**

Naraščanje dosežkov pri obeh spolih.

1. letnik SŠ = 15 let

2012 SLO **481** točk

OECD **496** točk (mednarodno povprečje)

2015 SLO > **505** točk

OECD **493** točk (mednarodno povprečje)

2006 > **2009** > **2012** < **2015**

BRALNA PISMENOST (PISA, SLO VS. OECD)

Ravni	2012	2015
6	0.3% ↓	1,0% ↑
5	5% ↓	8,9% ↑
4	23% ↓	32% ↑
3	52% ↓	62% ↑
2	79%	85% ↓
1a	94%	11,1%
1b	99%	

Pečjak, S. (2017). Razvoj bralne pismenosti s perspektive nove nacionalne strategije. Dostopno na <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook-izobrazevanja>

Merili besedilno pismenost:

SLO 256 točk

mednarodno povprečje 270 točk

- Relativno dobra BP učencev v 4. razredu.
- Boljša BP ob koncu OŠ (15. letniki).

Težave z bolj zahtevnimi nalogami:

- *sklepanje,*
- *kritično vrednotenje,*
- *argumentiranje.*
- Težave z BP odraslih.

... raven bralne pismenosti ... slehernemu **posamezniku** ... **optimalen razvoj** sposobnosti za **aktivno** udeležbo na različnih področjih življenja in dela.

- **stalen razvoj kompetenc** na področju BP v **vseh** starostnih skupinah,
 - **gospodarski napredek,**
 - **politiko trajnostnega razvoja** in
 - **socialno kohezijo.**

Cilj: delež slabše pismenih učencev do leta 2020 znižati na **manj kot 15 %**.

- je stalno razvijajoča se zmožnost za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij,
- vključuje razvite bralne veščine, (kritično) razumevanje prebranega in bralno kulturo (pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje),
- je temelj vseh drugih pismenosti in je ključna za razvijanje potencialov ter
- uspešno sodelovanje v družbi.

Kot zmožnost in družbena praksa se razvija vse življenje v različnih okoliščinah, na različnih področjih - prežema vse človekove dejavnosti.

STRATEŠKI CILJI (4) RAZVOJA PISMENOSTI

1. Vzpostaviti učinkovit družbeni okvir za razvijanje bralne pismenosti (ozaveščati, zagotavljati temeljne ravni).
2. Razvijati bralno pismenost posameznikov v različnih življenjskih obdobjih, ki opravljajo različne vloge in imajo različne potrebe in zahteve ter tako omogočiti stalen razvoj družbe in gospodarstva (družina, izobraževanje, delo; ranljive skupine).
3. **Povečevati dostopnost do knjig in drugega bralnega gradiva** (knjižnična dejavnost v splošnih, OŠ, SŠ, VK).
4. V okviru VIS nameniti pozornost posameznim starostnim/ciljnim skupinam.

TEMELJNA NAČELA (9) NACIONALNE STRATEGIJE ZA RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI

1. Bralna pismenost kot vseživljenjska pravica, odgovornost in vrednota
2. Ozaveščanje in promocija pomena bralne pismenosti
3. Celostni pristop
4. Dostopnost, enakopravnost in pravičnost
5. Individualizacija in personalizacija
6. Strokovna odličnost in odgovornost
7. Visoka pričakovanja in standardi
8. Raznovrstnost branja
9. Načrtovanje, evalvacija in samoevalvacija

SPECIFIČNI CILJI IN RAVNI

Specifični cilji	Ravni/... knjižnice
Predšolsko obdobje (0-6 let): razvijanje družinske in porajajoče se pismenosti , uspešen nadaljnji razvoj pismenosti.	Otroci skupaj z odraslimi uporabljajo knjižno in neknjižno gradivo ter različne medije in obiskujejo knjižnico . Razvita bralna kultura (motiviranost za poslušanje/branje) – v povezavi z družinsko pismenostjo .
Prva leta šolanja (6-9 let): razvijanje temeljnih zmožnosti branja (primerljive z mednarodnimi standardi) ter oblikovanje in ohranjanje pozitivnega odnosa do BP.	Učenke poznajo in smiselno uporabljajo lokacije bralnih virov (knjižnice , medmrežje ...).

SPECIFIČNI CILJI IN RAVNI

Specifični cilji	Ravni/... knjižnice
Višji razredi OŠ (12-15 let) in SŠ (15-19 let): nadgrajevanje razvoja BP za uspešno nadaljnje izobraževanje, učenje ter usposabljanje za poklic.	Večinoma samostojno uporabljajo ŠK in SK . Poznajo in smiselno uporabijo vire v knjižnicah .
Višja in visokošolska raven (19 let in več): spodbujanje nadaljnega razvoja in nadgradnje vseh vrst BP ter ozaveščenosti o pomenu vseživljenjskega razvijanja pismenosti.	Imajo razvito bralno kulturo – cenijo branje in se zavedajo njegovega pomena za svoj osebni razvoj in razvoj družbe.

SPECIFIČNI CILJI IN RAVNI

Specifični cilji	Ravni/... knjižnice
<p>Odrasli:</p> <p>spodbujanje razvoja BP.</p>	<p>Pismeni odrasli imajo razvito bralno kulturo, sodelujejo v skupinskih oblikah branja, samostojno in ozaveščeno uporabljajo knjižnice ter dostopajo do različnih drugih relevantnih in kakovostnih ponudnikov informacij in gradiv.</p>

- Pomen branja v času porajajoče se pismenosti - družinska pismenost – posrednik: ozaveščeni starši, knjige doma, kompetentni knjižničarji ... branje, pogovor o prebranem, razlaga.
- Projekti posameznih **SK** - branje v predbralnem obdobju (največ v sodelovanju z vrtci): razni knjižni nahrbtniki, kovčki, bralne poti, bralne značke, podarjene knjige ob rojstvu, branje za ranljive skupine ...
- **nacionalna raven!** primer Čitaj mi!

"Če želite, da bodo vaši otroci inteligentni, jim berite pravljice. Če želite, da bodo še bolj inteligentni, jim berite še več pravljic." Albert Einstein

Vključenost otrok v vrtce	Starost otrok						
	skupaj	1 leto	2 leti	3 leta	4 leta	5 let	6 ali več let
	%						
Skupaj	78,1	45,1	69,9	83,7	89,6	92,0	7,3
dečki	79,0	45,4	70,3	84,5	90,4	92,7	9,1
deklice	77,0	44,8	69,5	82,9	88,7	91,3	5,3

Vir: SURS, Arandjelović, 2017, <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/5916>

- **ŠK** integrirane v IS ter v KSS - upoštevati strokovna izhodišča in prioritete obeh področij - kritično vrednotenje in uporabe virov.
- Vpliv socialno-kulturnih dejavnikov - temeljno vodilo razvoja bralnih strategij, da bi izboljšali pismenost celotnega prebivalstva, predvsem pa da bi ozavestili in opolnomočili starše predšolskih otrok, kako pomembna je sposobnost branja in pisanja za človekov vseživljenjski razvoj. (Vilar et al, 2016).

- Za razvoj BP – sistemsko zagotoviti najširše sodelovanje:
 - vzgojiteljev, učiteljev, profesorjev na vseh stopnjah izobraževanja,
 - knjižničarjev v vseh vrstah knjižnic, civilno družbo
- vseživljenjski razvoj - vpeti vsi deležniki
- ozaveščanje posameznikov in družbe kot celote, da bo (če) ozavestila pomen BP za razvoj posameznika in družbe.

Dostopnost vsem:

- PROGRAMI BP,
- IZOBRAŽEVANJE in USPOSABLJANJE kadrov,
- MREŽA IZVAJALCEV,
- DOSTOPNOST VIROV,
- SISTEMSKA UREDITEV.

MIZŠ vodi proceduro, da NSRBP postane dokument **Vlade RS** ... do konca leta?

Financiranje?

Akcijski načrt udejanjanja nacionalne strategije?

SMO GENERACIJA, KI BO VIDELA "STARI" IN "NOVI" SVET

„Morda je najboljši nasvet za mlade, naj ne računajo na eno kariero, pač pa naj bodo pripravljeni na nenehne spremembe. Karriere in celotne industrije se bodo namreč pojavljale in izginjale skupaj s tehnološkim napredkom. Pri tem je torej bolj kot kdaj koli prej pomembno, da imamo dobro in zelo široko izobrazbo.“

Husejnović, Karmelina. (2017). Kaj bomo delali čez 10, 20, 30 let? Roboti vse bolj lahko opravljajo tudi dela, ki so bolj intelektualna. (Foto: iStock). Dostopno na: <http://www.24ur.com/novice/znanost-in-tehnologija/kaj-bomo-sploho-delali.html?m=1&pos=6&ab=1>

1. Arandelović, Dejan. (2017). V vrtce vključenih 78 % otrok, mlajših od 6 let. Ljubljana, SURS. Pridobljeno 21. junija 2017 s spletne strani: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/5916>
2. Čitaj mi! Pridobljeno 3. julija 2017 s spletne strani <http://www.citajmi.info/naslovna/>
3. Možina, E. (2017). Izbrani rezultati Raziskave spretnosti odraslih v Sloveniji. Ljubljana, Andragoški center Slovenije. Pridobljeno 27. junija 2017 s spletne strani: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk/ook-izobrazevanja>
4. Nacionalna strategija za razvoj pismenosti. (2006). Ljubljana: Andragoški center. Pridobljeno 27. junija 2017 s spletne strani: <http://arhiv.acs.si/publikacije/NSRP.pdf>
5. Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti (predlog v javni razpravi 5. 4. 2017). (2017). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Pridobljeno 28. julija 2017 s spletne strani: http://www.zdruzenjeobcin.si/fileadmin/datoteko/2017/PREDLOGI_ZAKONOV_IN_DRUGIH_AKTOV/MIZS_Bralna_Pismenost_javna_razprava_april_2017.pdf
6. Novljan, S. (2006). Nacionalna strategija za razvoj pismenosti posega tudi v delovanje visokošolskih in specialnih knjižnic = National strategy for the development of information literacy and the role of academic and special libraries. Informacijska pismenost med teorijo in prakso - vloga visokošolskih in specialnih knjižnic : zbornik prispevkov = Information literacy between theory and practice - the role of academic and special libraries : proceedings. Str. 29-40.
7. Novljan, S. (2004). Izobraževalna moč splošnih knjižnic. Knjižnica, 48(3), str. 107-124. Pridobljeno 11. julija 2017 s spletne strani: <http://revija-knjiznica.zbds-zveza.si/Izvodi/K0403/novljan.pdf>
8. Pečjak, S. (2006). Bomo čez šest let bolj pismeni? : z dr. Sonjo Pečjak o nacionalni strategiji za razvoj pismenosti v Sloveniji. Večer. ISSN 0350-4972. Let. 62 (6. jun. 2006), str. 14.
9. Vilar, P. (v tisku). Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in bralno kulturo. Ljubljana: ZBDS.
10. Vilar, P. idr. (2016). Zaključno poročilo ciljnega raziskovalnega projekta V5-1506 - Kulturni in sistemski dejavniki bralne pismenosti v Sloveniji: trajanje projekta 15. 10. 2015-15. 10. 2016. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
11. Vilar, P. in Haramija, D. (2016). Kulturni in sistemski dejavniki bralne pismenosti v Sloveniji: prispevek na konferenci. Pridobljeno 3. julija 2017 s spletne strani: https://drive.google.com/file/d/0B4g44tO_9J02UC1BTE1hdS0tLUU/view
12. Vrabčič Kek, B., Črnigoj Marc, T. (2017). Družinski člani vsake tretje družine so tudi otroci, mlajši od 19 let. Ljubljana: SURS. Pridobljeno 8. maja 2017 s spletne strani: <http://www.stat.si/StatWeb/PDF/PrikaziPDF.aspx?id=6634&lang=sl>
13. Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). Uradni list RS št. 87/2001, 96/2002-ZUIK in 92/2015.

Hvala za vašo pozornost!